

Література

1. Національна стратегія розвитку фінансової грамотності до 2030 року. *Національний банк України*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/about/strategy-fin-literacy>
2. The Global Findex Database 2025. *World Bank*. URL: <https://www.worldbank.org/en/publication/globalindex>
3. Кужелєв М. О. Цифровізація як чинник формування конкурентних переваг банківських установ на ринку споживчого кредитування України. *Науковий вісник Полісся*. 2025. № 2(31). С. 445-457.
4. Операції з платіжними картками у 2025 році: більшість – безготівкові. *НБУ*. URL: <https://bank.gov.ua/ua/news/all/operatsiyi-z-platijnimi-kartkami-u-2025-rotsi-bilshist--bezgotivkovi>
5. Науменкова С., Міщенко С. Цифрова фінансова інклюзія: можливості та обмеження для України. *Науковий вісник Одеського національного економічного університету*. 2020. № 1-2 (274-275). С. 133-149.
6. Український фінтех каталог 2026. *Українська асоціація фінтех та інноваційних компаній*. URL: https://fintechua.org/fintech_catalog_2025.
7. Nechyporenko A., Sulyma M., Ovcharuk S., Leontieva M. The impact of innovation on the financial architecture of the national economy. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2025. №5(64). P. 397–412.
8. 17 Цілей сталого розвитку. *Global Compact*. URL: <https://globalcompact.org.ua/tsili-stijkogo-rozvytku/>

УДК 330.675

Левченко В.П., д.е.н., професор,
Поповіченко Д.О., здобувач освіти
Київський національний університет
технологій та дизайну, м. Київ, Україна

ESG-БАНКІНГ ЯК МЕХАНІЗМ ФІНАНСОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПОВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ УКРАЇНИ

В умовах післявоєнного відновлення України особливого значення набуває пошук фінансових механізмів, які здатні не лише забезпечити залучення ресурсів, а й сприяти довгостроковій економічній стійкості, соціальній збалансованості та екологічній доцільності відбудови. Йдеться не лише про відновлення зруйнованої інфраструктури, виробничих потужностей чи житлового фонду, а про формування нової моделі розвитку, що має бути більш стійкою, прозорою та узгодженою з європейськими підходами до фінансування.

У цьому контексті дедалі більшої ваги набуває ESG-банкінг як підхід, що передбачає інтеграцію екологічних, соціальних та управлінських критеріїв у діяльність банківських установ.

Актуальність теми визначається кількома обставинами. По-перше, банківська система є одним із ключових каналів акумуляції та перерозподілу фінансових ресурсів у національній економіці. По-друге, у процесі відновлення України важливу роль відіграватимуть міжнародні фінансові організації, донори та інвестори, для яких дедалі важливішими стають прозорість, якість управління, надійність та результативність проєктів. По-третє, в умовах повоєнної реконструкції важливо не лише залучити кошти, а й спрямувати їх у ті напрями, які відповідають довгостроковим цілям розвитку держави, модернізації економіки та зниженню майбутніх ризиків.

Питання ESG у банківській сфері вже досліджували українські науковці. Л. Бондаренко розглядає ESG-банкінг як важливий напрям трансформації банківської системи [1]. Н. Шульга та В. Омеленчук акцентують увагу на впливі ESG-факторів на банківські ризики та необхідності врахування цих факторів у кредитуванні й risk-management [2]. Г. Бортніков та О. Любіч також підкреслюють, що ESG-ризики мають бути інтегровані в загальну систему управління банком [3]. Б. І. Пшик обґрунтовує можливості використання ESG-підходів у фінансуванні післявоєнної відбудови України та наголошує на доцільності поєднання державних, приватних і міжнародних ресурсів [4]. Окремі праці також підкреслюють значення прозорості, сталого розвитку та відповідального фінансування для діяльності фінансових установ [5; 6].

Отже, наявні дослідження дають основу для розуміння ролі ESG у банківській сфері, але переважно зосереджені або на розвитку ESG-банкінгу загалом [1], або на ризиках [2; 3], або на прозорості та фінансових аспектах відбудови [4–6]. Водночас недостатньо опрацьованим залишається питання використання ESG-банкінгу саме як цілісного механізму відбору, фінансування та супроводу проєктів повоєнного відновлення України.

Зважаючи на проведений аналіз наукових підходів, можна дійти висновку, що ESG-банкінг в умовах сучасної України доцільно трактувати ширше, ніж як інструмент внутрішньої трансформації банків, удосконалення ризик-менеджменту чи елемент нефінансової звітності. На нашу думку, він має розглядатися як практичний механізм фінансового забезпечення повоєнного відновлення.

У зв'язку з цим доцільно запропонувати модель взаємодії, у межах якої ключовими суб'єктами виступають держава, банки, бізнес та міжнародні партнери. Держава визначає стратегічні пріоритети відбудови, формує

регуляторні стимули та базові критерії добору проєктів. Банки виконують функцію оцінки, відбору, фінансування і подальшого моніторингу проєктів, інтегруючи ESG-критерії у кредитну політику та систему ризик-менеджменту [2; 3]. Бізнес виступає безпосереднім виконавцем проєктів відбудови. Міжнародні партнери забезпечують фінансову підтримку, гарантійні інструменти та експертний супровід [4; 6].

У межах запропонованої моделі ESG-критерії мають виконувати три основні функції. По-перше, функцію фільтра відбору проєктів, коли перевага надається ініціативам, що поєднують економічну ефективність із соціальною та екологічною доцільністю [1; 4]. По-друге, функцію інструмента оцінки ризиків, оскільки проєкти, які не враховують екологічні, соціальні або управлінські чинники, є менш стійкими у довгостроковій перспективі [2; 3]. По-третє, функцію інструмента формування довіри, адже прозорі критерії оцінки та зрозуміла методика моніторингу підвищують інвестиційну привабливість проєктів відбудови для міжнародних партнерів [5; 6].

Запропонований підхід відрізняється від наявних у літературі тим, що переносить акцент із внутрішніх процесів банку на роль банківської системи у фінансуванні повоєнного відновлення. ESG-банкінг має трактуватися як прикладний механізм селекції та підтримки проєктів відбудови, який дає змогу поєднати фінансову доцільність, соціальну значущість, екологічну безпечність і вимоги прозорого управління.

На нашу думку, ключовим фактором, який потребує розвитку в Україні для реалізації такого підходу, є організаційно-методичне забезпечення ESG-банкінгу. Йдеться про розроблення узгоджених критеріїв оцінки проєктів відновлення за ESG-параметрами, визначення системи індикаторів для банків, інтеграцію ESG у кредитний аналіз, формування критеріїв пріоритетності проєктів та побудову механізмів звітності й моніторингу. Без такого підґрунтя ESG ризикує залишитися декларативною конструкцією. Натомість формування чіткої методичної бази дасть змогу підвищити якість банківських рішень, посилити довіру до української фінансової системи та забезпечити ефективніше використання ресурсів у процесі відбудови.

Отже, ESG-банкінг має розглядатися не лише як характеристика сучасного банку, а як практичний механізм відбору, фінансування і супроводу проєктів повоєнного відновлення України. Саме в такому розумінні він може стати одним із чинників підвищення ефективності, прозорості та довгострокової стійкості відбудови національної економіки.

Література

1. Bondarenko, L. (2025). ESG-банківництво в Україні та світі: виклики та

новітні тренди. Економіка та суспільство, 72. <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2025-72-15>

2. Shulha, N., & Omelenchuk, V. (2024). ESG-ризиками банків. Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право, 133(2), 101-119. [https://doi.org/10.31617/3.2024\(133\)06](https://doi.org/10.31617/3.2024(133)06)

3. Bortnikov, H., & Liubich, O. (2022). Управління ESG-ризиками в українських банках. Financial and Credit Activity: Problems of Theory and Practice, 6(47), 19-33. <https://doi.org/10.55643/fcaptr.6.47.2022.3885>

4. Pshyk, B. I. (n.d.). Financial aspects of the post-war reconstruction of the Ukrainian economy based on the use of ESG approaches. OUCI. <https://doi.org/10.36818/2071-4653-2024-1-5>

5. Makarenko, I., Gryn, V., Proskurina, N., Pushkar, I., & Goncharova, V. (2023). Transparency and information asymmetry in the financial market: Strategic dependencies between sustainability disclosure, SDG achievement and financial and information efficiency. Investment Management and Financial Innovations, 20(4), 127-137. [https://doi.org/10.21511/imfi.20\(4\).2023.11](https://doi.org/10.21511/imfi.20(4).2023.11)

6. Onyshchenko, S., Yehorycheva, S., Karpenko, Ye., & Vovchenko, O. (2025). Reporting on the sustainable development of Ukrainian banks: Current state, challenges and prospects. Economy of Development, 24(1), 84-95. <https://doi.org/10.63341/econ/1.2025.84>

УДК 330

Борщук О. С., здобувач третього (освітньо-наукового) рівня вищої освіти, ДННУ «Академія фінансового управління», м. Київ, Україна

НАУКОВО-МЕТОДИЧНІ ПІДХОДИ ДО ОЦІНКИ ЕФЕКТИВНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ У ФОРМУВАННІ МОДЕЛІ СТАЛОГО ПІСЛЯВОЄННОГО ВІДНОВЛЕННЯ

Розгляд питання ефективності функціонування банківської системи (БС) у післявоєнний період вимагає якісно нових науково-методичних підходів, що виходять за межі традиційного аналізу прибутковості чи ліквідності. У сучасних умовах, коли національна економіка потребує фундаментального відновлення, ефективність банківського сектору слід трактувати як його здатність виступати драйвером сталого економічного зростання [4]. Методологічно доцільно виокремлювати декілька рівнів аналізу: ефективність системи як цілісного